

Så kan ni ställa krav på det nordiska miljömärket Svanen eller EU:s miljömärke EU-Blomman som villkor för hur ett kontrakt ska fullgöras

1. Krav på märkning såsom villkor för hur ett kontrakt ska fullgöras

Till skillnad från tidigare lagstiftning innebär nya LOU, [Lag \(2016:1145\) om offentlig upphandling](#) att det är tillåtet att kräva en viss märkning i den tekniska specifikationen, tilldelningskriterierna eller villkoren för fullgörande av kontraktet. Den upphandlande myndigheten måste godta annan likvärdig märkning men behöver som huvudregel inte godta annan lämplig utredning, till exempel teknisk dokumentation från tillverkaren. Endast om leverantören inte har getts tillräckligt med tid att få tillgång till märkningen och detta inte beror på leverantören eller något förhållande på leverantörens sida måste den upphandlande myndigheten godta annan lämplig utredning.

Märkningen måste uppfylla följande krav:

1. Kraven för märkningen måste ha anknytning till det som ska anskaffas.
2. Kraven för märkningen måste vara lämpliga för att definiera egenskaperna hos det som ska anskaffas.
3. Kraven för märkningen ska vara objektivt kontrollerbara och icke-diskriminerande.
4. Märkningen ska ha antagits i ett öppet förfarande där alla berörda parter fått delta.
5. Märkningen ska vara tillgänglig för alla berörda parter.
6. Kraven för märkningen ska vara fastställda av ett oberoende organ.

Kravet att märkningen ska ha anknytning till det som ska anskaffas innebär att den endast får avse de varor etc. som omfattas av upphandlingen. Märkningen får heller inte avse andra förhållanden, till exempel leverantörens allmänna företagspolicy¹. Kravet att märkningen ska vara lämplig för att definiera egenskaperna hos det som ska anskaffas innebär att märkningen endast får avse egenskaper hos det som ska anskaffas, dvs. dess tillverkning, förpackning och användning. Detta innebär att krav att varor framställts i enlighet med villkoren för rättvis handel (rättvisemärkning) sannolikt inte får ingå i märkningen. Det är vidare oklart om krav som avser arbetsvillkor, till exempel att dessa ska vara förenliga med ILO:s åtta kärnkonventioner, får ingå.

Omständigheten att det är osäkert om krav på arbetsvillkor får ingå i märkningen innebär inte att dessa krav skulle vara problematiska att ställa som sådana. Det är tillåtet att ha tilldelningskriterier eller villkor för ett kontraktets fullgörande som innebär att varor framställs enligt villkoren för rättvis handel och/eller enligt villkoren i ILO:s åtta kärnkonventioner.

I det här dokumentet ges exempel på hur man ställer villkor för fullgörande av ett kontrakt som innebär att hela eller delar av det som ska anskaffas är märkt med det nordiska miljömärket Svanen eller EU:s miljömärke EU-blomman. Observera att exemplet endast är relevant inom de produktkategorier där samtliga krav i det gällande kriteriedokumentet har anknytning till det som ska anskaffas, och är lämpliga att definiera egenskaper hos det som ska anskaffas. Fördelen med att kräva en viss märkning som villkor för fullgörande av ett kontrakt är dels att ni inte själva behöver

¹ C-368/10 *Kommissionen mot Nederländerna*, p. 90.

utforma miljörelaterade kontraktsvillkor, dels att ni kan överlämna en stor del av uppföljningen till det organ som fastställt märkningen.

Villkor för fullgörande av ett kontrakt är villkor som gäller under avtalstiden. Till skillnad från krav som ingår i den tekniska specifikationen och tilldelningskriterier vilka ska eller bör uppfyllas redan i upphandlingen behöver dessa villkor inte uppfyllas förrän tidigast kontraktets första dag, eller om ni väljer det, vid en senare tidpunkt under avtalstiden. Villkor för fullgörande av kontrakt behöver dessutom endast uppfyllas av den vinnande anbudsgivaren. Genom att ni kräver märkning såsom ett villkor för fullgörande av ett kontrakt får anbudsgivarna längre tid på sig att få tillgång till märkningen. Risken att ni ska behöva godta annan lämplig utredning minskar således.

Ett villkor för fullgörande av ett kontrakt kan avse hela eller delar av det som ska anskaffas. Villkoret kan innebära att märkningen ska finnas redan vid kontraktstart eller vid senare tidpunkt. Detta kan exempelvis vara ett villkor att vissa varor i en upphandling med många varunummer ska ha en viss märkning eller annan likvärdig märkning senast tolv (12) månader efter kontraktstart. Nackdelen med att kräva märkning som ett villkor för fullgörandet av ett kontrakt är att det finns en risk för att den vinnande anbudsgivaren inte lever upp till sina åtaganden under avtalstiden.

Om ni kräver märkning som villkor för fullgörande av ett kontrakt måste ni också godta andra likvärdiga märkningar. Ni behöver som regel inte godta annan lämplig utredning, exempelvis verifierad dokumentation eller intyg från tredje part eller dokumentation eller intyg från tillverkaren. Endast om leverantören inte getts tillräckligt med tid och detta inte beror på leverantören eller något förhållande på leverantörens sida måste ni godta annan lämplig utredning. Det är anbudsgivaren som avgör vilken dokumentation som ska lämnas för att bevisa att anbudet lever upp till de särskilda villkoren för kontraktets fullgörande. Denna utredning måste godtas om den är lämplig för att visa att kraven för märkningen uppfylls. Därför kan ni inte kräva att utredningen ska ha ett visst innehåll. Ni kan dock kräva att utredningen är lämplig. Om det krävs stora resurser för att granska utredningen torde den inte vara lämplig.

Exempel på utformning av villkor för kontraktets fullgörande för **Tryckerier, trycksaker, kuvert och andra förädlade pappersprodukter**

De tryckerier, trycksaker, kuvert och andra förädlade papperprodukter som omfattas av anbudet ska senast [x] månader efter kontraktstart vara märkta med det nordiska miljömärket Svanen kriteriedokument Tryckerier, trycksaker, kuvert och andra förädlade papperprodukter Version 5.12 • 15 december 2011 – 30 juni 2019. Kriteriedokumentet kan laddas ned på [Miljömärkning Sveriges hemsida](#) och bifogas även som bilaga till kontraktet.

Exempel på utformning av villkor för kontraktets fullgörande på EU-Blomman-märkta konverterade pappersprodukter:

De konverterade pappersprodukterna som omfattas av anbudet ska senast [x] månader efter kontraktstart vara märkta med EU:s miljömärke EU-Blomman för förädlade pappersprodukter. Kommissionens beslut den 2 maj 2014 om fastställande av ekologiska kriterier för tilldelning av EU-miljömärket till konverterade pappersprodukter (2014/256/EU). Kriteriedokumentet kan laddas ned på EU-Blommans [hemsida](#) och bifogas även som bilaga till kontraktet.

EU Blomman har även kriterier för kopierings- och grafiskt papper, tidningspapper, och trycksaker. Se ec.europa.eu/printshops.

Bevis som styrker överensstämmelse med villkor för fullgörande av kontrakt om märkning kan lämnas in i form av:

- giltigt licensnummer från miljömärkena Svanen eller EU-blomman,
- giltigt licensnummer från andra likvärdiga märkningar med motsvarande märkningskrav – gärna med en redogörelse som förklarar hur den aktuella märkningens krav motsvarar Svanens eller EU-blommans **eller (endast för det fall leverantören inte har getts tillräckligt med tid för att få tillgång till märkningen)**
- annan lämplig utredning som visar överensstämmelse med kriterierna för den i upphandlingsdokumentet angivna märkningen. Den alternativa utredningen kan vara verifierad dokumentation eller intyg från tredje part resp. dokumentation eller intyg från tillverkaren. Huvudregeln är dock att den upphandlande myndigheten inte ska behöva godta annan dokumentation än märkning, förutsatt att leverantören fått tillräckligt med tid att få tillgång till märkning.

Den upphandlande myndigheten måste inte kräva in bevisning om det inte finns anledning att misstänka att uppgifter i ett anbud inte är riktiga. Ni kan alltså välja mellan:

- att inte kräva in någon bevisning,
- att kräva in bevis av samtliga anbudsgivare
- att kräva in bevis från de anbudsgivare där anledning finns att kontrollera uppgifterna i anbudet, eller
- att kräva in bevisning från den vinnande anbudsgivaren i samband med kontraktskrivning.

2. Övriga villkor för fullgörande av kontrakt i samband med miljömärkena Svanen och EU-Blomman

Villkoren för fullgörande av kontrakt ska säkerställa att leveranserna uppfyller kraven under hela kontraktperioden. Det kan exempelvis fastställas klausuler, som träder i kraft om upprepade leveranser inte uppfyller miljömässiga kontraktsvillkor – såsom kontraktsvillkoren om märkning.

Exempel på villkor för fullgörande av kontrakt:

- *De märkta produkter som omfattas av anbudet måste ha en licens utfärdad av den aktuella märkningen [x] månader efter kontraktstart och under kontraktets återstående löptid. Om leverantören i något avseende inte fullgör denna eller annan skyldighet har beställaren rätt till skäligt prisavdrag. Om leverantören trots skriftlig begäran inte rättar till bristen och bristen inte är ringa har beställaren rätt att häva avtalet eller säga upp avtalet till en tidpunkt som beställaren bestämmer samt kräva skadestånd.*
- *Om varornas märkningslicens upphör att gälla under kontraktperioden ska leverantören senast ... ansöka om en ny märkningslicens för den aktuella produkten. Under tiden är leverantören skyldig att till samma pris erbjuda andra likvärdiga varor som uppfyller märkningskraven. Sker inte detta har beställaren rätt till skäligt*

prisavdrag.

- *Om en produkt förlorar sin märkningslicens under kontraktperioden har beställaren rätt att kräva en annan likvärdig märkt produkt till samma pris. Uppfyller leverantören inte detta krav har beställaren rätt till skäligt prisavdrag. Är bristen väsentlig har beställaren rätt att häva avtalet eller säga upp avtalet till en tidpunkt som beställaren bestämmer samt kräva skadestånd. Detta villkor gäller inte om orsaken till en förlorad licens är att det har gjorts ändringar i de relevanta märkningskriterier som medför ändringar i kontraktets grundläggande delar.*
- *Leverantören ska en gång per år rapportera hur stor andel av de produkter som är köpta enligt kontraktet är märkta. Informationen kommer att användas i upphandlarens hållbarhetsredovisning.*
- *Märkta produkter ska märkas med det relevanta märket i tryckta och elektroniska kataloger.*

3. Uppföljning av kravet på märkena Svanen eller EU-Blomman

När ni tecknar ett kontrakt som innehåller krav på märkning säkerställer ni automatiskt överensstämmelse med miljökraven utan att ni själva behöver göra någon kontroll. Miljömärkning Sverige kontrollerar att märkta varor och tjänster uppfyller märkningens krav.

Det blir också lättare för den som tar emot leveransen att kontrollera att levererade produkter uppfyller miljökraven. Personen i fråga behöver inte läsa innehållsförteckningar för att försäkra sig om att leveransen följer miljökraven, utan det räcker med att kontrollera att märkningen är synlig på produkten eller förpackningen.

Exemplet har utarbetats av:

Miljömärkning Sverige i samarbete med Mathias Sylvan Upphandling.

Publiceringsdatum:

April 2017